

УДК 347.21-047.44:347.426.6:342.77(477)
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2026-3-8>

ОЦІНКА МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ШКОДИ ТА ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ ПРОТИ УКРАЇНИ

Подолян Юлія Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри транспортного права
Національного транспортного університету
yulia29p@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5063-4018

Метою статті є характеристика правового регулювання оцінки майна в умовах воєнного стану, з'ясування місця професійної оцінки в національних та міжнародному механізмах визначення і відшкодування шкоди, завданої повномасштабним вторгненням, виявлення ключових проблем оціночної діяльності воєнного часу та формулювання пропозицій щодо вдосконалення відповідного правового регулювання. **Методи.** Методологічну основу дослідження становлять діалектичний, формально-юридичний, системно-структурний та порівняльно-правовий методи, а також методи аналізу, синтезу і прогнозування, застосовані до масиву національного законодавства, актів міжнародних організацій та практики їх реалізації. **Результати.** Охарактеризовано дворівневу – міжнародну та національну систему правових механізмів відшкодування завданої шкоди та показано, що оцінка майна є наскрізним елементом обох рівнів. Проаналізовано базовий національний акт у цій сфері у взаємозв'язку із законодавством про оцінку майна та національними стандартами оцінки; встановлено, що він не створює автономної методології, а секторальні методики, ухвалені на його виконання різними відомствами, характеризуються неузгодженістю між собою та з базовим оціночним законодавством і успадковують його термінологічні вади. Досліджено компенсаційний механізм щодо пошкоджених та знищених об'єктів нерухомого майна і доведено, що в ньому професійна оцінка заміщена нормативно-формульним розрахунком розміру компенсації, що є проявом ширшої тенденції алгоритмізації визначення вартості майна; гарантією прав постраждалих осіб при цьому слугує збереження права вимагати повного відшкодування від держави-агресора. Виявлено специфічні проблеми оціночної діяльності воєнного часу: обмеженість фізичного доступу до об'єктів, вимушене застосування припущень і дистанційних методів на основі супутникових знімків та даних реєстрів, деформованість ринків, знищення документації, – які не мають належної нормативної відповіді та створюють ризики для достовірності результатів і професійної відповідальності оцінювачів. Обґрунтовано публічно-правову функцію контролю якості оцінки як гарантії доказової бездоганності масиву даних про завдану шкоду. **Висновки.** Запропоновано системну ревізію секторальних методик під координацією державного регулятора оціночної діяльності, розроблення спеціального національного стандарту оцінки майна, пошкодженого або знищеного внаслідок бойових дій, запровадження обов'язкового рецензування звітів щодо об'єктів публічної власності та гармонізацію національних методик з міжнародними стандартами оцінки і вимогами міжнародного компенсаційного механізму.

Ключові слова: майнове право, оціночна вартість, оціночна діяльність, оцінювач майна, державний контроль, Фонд державного майна, компенсаційний механізм, Реєстр збитків, рецензування звітів про оцінку.

PROPERTY VALUATION UNDER MARTIAL LAW: LEGAL REGULATION OF DETERMINING DAMAGE AND LOSSES CAUSED BY THE ARMED AGGRESSION AGAINST UKRAINE

Podolian Yuliia Oleksandrivna,
Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Transport Law
National Transport University
yulia29p@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5063-4018

The purpose of the article is to characterize the legal regulation of property valuation under martial law, to clarify the place of professional valuation in the national and international mechanisms for determining and compensating for the damage caused by the full-scale invasion, to identify the key problems of wartime valuation activity, and to formulate proposals for improving the relevant legal regulation.

Methods. The methodological basis of the study consists of dialectical, formal-legal, system-structural and comparative-legal methods, as well as methods of analysis and synthesis, applied to national legislation and instruments of international organizations. **Results.** The two-level – international and national system of legal mechanisms for compensation for the damage caused is characterized, and it is shown that property valuation is a cross-cutting element of both levels. The basic national act in this sphere is analyzed in conjunction with the legislation on property valuation and national valuation standards; it is established that the sectoral methods adopted for its implementation are inconsistent with each other and with the basic valuation legislation and inherit its terminological defects. The compensation mechanism for damaged and destroyed real estate objects is studied, and it is proven that in it professional valuation is replaced by a normative-formula calculation, which is a manifestation of a broader trend of algorithmization of determining the value of property. Specific problems of wartime valuation activity are identified: limited physical access to objects, forced application of assumptions and remote methods, deformed markets, destruction of documentation. **Conclusions.** A systematic revision of sectoral methods under the coordination of the state regulator of valuation activity, the development of a special national standard for the valuation of property damaged or destroyed as a result of hostilities, the introduction of mandatory review of reports on public property objects, and the harmonization of national methods with international valuation standards are proposed.

Keywords: property law, appraised value, valuation activity, property appraiser, state control, State Property Fund of Ukraine, compensation mechanism, Register of Damage, review of valuation reports.

Вступ. Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України завдала і продовжує завдавати колосальної шкоди майну держави, територіальних громад, юридичних та фізичних осіб. За даними Звіту про прямі збитки інфраструктури, підготовленого Київською школою економіки спільно з міністерствами та центральними органами виконавчої влади, станом на початок 2024 року загальна сума прямих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі, транспортним засобам та товарним запасам перевищила 157 млрд доларів США, причому житло близько 1,4 млн домогосподарств було пошкоджене або зруйноване (Звіт КШЕ, 2024). Цілком очевидно, що фактичні масштаби шкоди є ще більшими, оскільки повна інформація щодо тимчасово окупованих територій наразі недоступна.

У цих умовах інститут оцінки майна набув значення, що виходить далеко за межі його традиційних функцій обслуговування цивільного обороту, приватизації та оподаткування. Від того, наскільки точно, методологічно коректно та юридично бездоганно буде зафіксовано і оцінено завдану шкоду, безпосередньо залежатимуть перспективи її відшкодування – як через національні компенсаційні механізми, так і через міжнародний компенсаційний механізм, першою складовою якого став Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України. Водночас оціночна діяльність воєнного часу здійснюється в екстремальних умовах: обмеженого доступу до об'єктів, знищеної документації, деформованих ринків, паралельного співіснування численних секторальних методик. У цьому полягають новизна теми та актуальність запропонованих наукових рішень.

Проблематика відшкодування шкоди, завданої збройною агресією, привернула значну увагу вітчизняної науки. О.О. Гавриленко здійснив комплексний аналіз міжнародних та національних нормативно-правових актів, що формують правову основу відшкодування шкоди, завданої фізичним особам та юридичним особам приватного права,

включно з резолюціями Генеральної Асамблеї ООН та Резолюцією Комітету Міністрів Ради Європи про створення Реєстру збитків (Гавриленко, 2024). Е.А. Писарева та Д.С. Клапоущак дослідили деліктні аспекти відшкодування шкоди, завданої збройною агресією, обґрунтувавши недоцільність доведення вини держави-агресора у складі цивільного правопорушення (Писарева та Клапоущак, 2022). І.І. Голубенко та К.О. Шпак проаналізували правові аспекти відшкодування шкоди та збитків, завданих фізичним та юридичним особам, звернувши увагу на недостатність загальних норм цивільного законодавства (Голубенко та Шпак, 2023). Т.С. Новак та В.В. Шовкун на прикладі шкоди, завданої землі, виявили системні неузгодженості між Порядком визначення шкоди та збитків і секторальними методиками (Новак та Шовкун, 2024). Методологічні проблеми оцінювання шкоди, завданої земельному фонду та ґрунтам, з позицій відповідності міжнародним підходам дослідив А. Кучер (Kucher, 2022). Співвідношення міжнародних і національних стандартів оцінки аналізували О. Корецька та В. Жихарева (Корецька та Жихарева, 2023). Правові механізми залучення приватного капіталу до відновлення України розглядалися у попередніх працях автора, присвячених державно-приватному партнерству (Подольян, 2023). Водночас власне оціночно-правовий вимір проблеми – місце професійної оцінки майна в механізмах визначення та відшкодування воєнної шкоди, особливості здійснення оціночної діяльності в умовах воєнного стану – досліджений фрагментарно.

Метою дослідження є характеристика правового регулювання оцінки майна в умовах воєнного стану, а його завданнями – з'ясування місця професійної оцінки в національних та міжнародному механізмах визначення і відшкодування шкоди, виявлення ключових проблем оціночної діяльності воєнного часу та формулювання пропозицій *de lege ferenda*. Методологічну основу становлять діалектичний, формально-юридичний, системно-структурний та порівняльно-правовий методи;

логіка викладу побудована від характеристики системи компенсаційних механізмів через аналіз місця оцінки в кожному з них до виявлення системних проблем і напрямів їх розв'язання.

1. Дворівнева система механізмів відшкодування

Правові механізми відшкодування шкоди, завданої збройною агресією, формуються на двох рівнях. Міжнародний рівень репрезентований насамперед Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/5 від 14 листопада 2022 року «Сприяння здійсненню правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України», якою визнано обов'язок держави-агресора відшкодувати завдану шкоду та рекомендовано створення міжнародного реєстру шкоди (Резолюція ГА ООН ES-11/5, 2022), і Резолюцією Комітету Міністрів Ради Європи CM/Res(2023)3 від 12 травня 2023 року, якою засновано Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, як першу складову майбутнього міжнародного компенсаційного механізму (Резолюція CM/Res(2023)3, 2023). Реєстр збитків розпочав приймання заяв 2 квітня 2024 року з категорії пошкодження та знищення житлової нерухомості, і перелік категорій поступово розширюється (Гавриленко, 2024). Національний рівень охоплює, зокрема, Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 (Постанова КМУ № 326, 2022), компенсаційний механізм за Законом України № 2923-IX та механізм спрямування примусово вилучених активів держави-агресора до фонду ліквідації наслідків збройної агресії. Оцінка майна є наскрізним елементом обох рівнів: без визначення розміру шкоди в грошовому вираженні жоден компенсаційний механізм функціонувати не може.

2. Порядок № 326 та секторальні методи

Порядок № 326 є базовим національним актом у сфері визначення воєнної шкоди. Він структурує визначення шкоди та збитків за понад двадцятьма напрямками – від людських втрат та шкоди житловому фонду до втрат підприємств, інфраструктури, земельних ресурсів і довкілля, і за кожним напрямком визначає відповідальний орган та методику оцінювання. Принципово, що Порядок № 326 не створює автономної методології оцінки: за напрямками, пов'язаними з майновою шкодою, він відсилає до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність, тобто до Закону України № 2658-III (ЗУ «Про оцінку майна...», 2001) та національних стандартів оцінки, насамперед Національного стандарту № 1 (Національний стандарт № 1, 2003). Термінологічний апарат Порядку № 326 при цьому відтворює категорії оціночного законодавства, включно з оціночною вартістю, проблеми нормативного визначення якої розглядалися в попередніх дослідженнях автора: відсутність законодавчої дефініції цієї категорії, виявлена

в мирному контексті, автоматично переноситься й на сферу визначення воєнної шкоди, де ціна термінологічної невизначеності є нерівнянню вищою.

Дослідники слушно звертають увагу на внутрішні неузгодженості системи, вибудованої довкола Порядку № 326. Так, Т.С. Новак та В.В. Шовкун виявили, що Методика визначення шкоди та збитків, завданих земельному фонду України, затверджена наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 18 травня 2022 року № 295, має відсильний характер, не передбачає спеціальних правил для шкоди саме воєнного походження та не відображає змін, внесених до Порядку № 326, – посиляється на підпункт, який було виключено (Новак та Шовкун, 2024). А. Кучер обґрунтував, що чинні методики не враховують так званої мілітарної деградації ґрунтів та оперують коефіцієнтами, розрахованими для умов мирного часу (Kucher, 2022). Ці спостереження, зроблені на матеріалі земельних ресурсів, відображають загальну ваду системи: секторальні методики створювалися різними відомствами у стислі строки, без єдиного методологічного центру, і їх узгодженість між собою та з базовим оціночним законодавством ніколи не була предметом системної ревізії. Вбачається, що функцію такого методологічного центру мав би виконувати Фонд державного майна України як орган державного регулювання оціночної діяльності, до повноважень якого належать методичне забезпечення оцінки та контроль за дотриманням її нормативних вимог.

3. Компенсаційний механізм та алгоритмізація вартості

Особливе місце в національній системі посідає компенсаційний механізм, запроваджений Законом України від 23 лютого 2023 року № 2923-IX щодо компенсації за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією (ЗУ № 2923-IX, 2023). Закон визначає коло отримувачів компенсації, форми компенсації (грошові кошти, житловий сертифікат, фінансування ремонтних робіт), порядок подання та розгляду заяв комісіями з розгляду питань щодо надання компенсації, а також засади функціонування Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій. Розмір компенсації за знищені об'єкти визначається за Порядком надання компенсації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2023 року № 600, на підставі нормативно закріплених формул – виходячи з площі знищеного об'єкта та показників опосередкованої вартості спорудження житла (Постанова КМУ № 600, 2023). З позицій теорії оцінки рішення надзвичайно показове: законодавець свідомо відмовився від індивідуальної професійної оцінки кожного знищеного об'єкта на користь нормативно-формульного розрахунку. Мотиви очевидні – масовість випадків, потреба

у швидкості та адміністративній простоті, дефіцит оцінювачів у прифронтових регіонах; наслідком, однак, є те, що розмір компенсації може суттєво відхилятися від дійсної ринкової вартості втраченого майна. Тут простежується та сама тенденція алгоритмізації визначення вартості, яка була виявлена автором у механізмі оціночної вартості для цілей оподаткування: держава дедалі частіше заміщує професійне судження оцінювача формалізованим розрахунком, і межі допустимості такого заміщення потребують доктринального осмислення. Принциповою відмінністю компенсаційного механізму є, втім, його добровільність: особа, яка не погоджується з формульним розміром компенсації, зберігає право вимагати відшкодування шкоди в повному обсязі від держави-агресора в судовому порядку та через міжнародний компенсаційний механізм.

4. Оціночна діяльність в екстремальних умовах

Здійснення професійної оціночної діяльності в умовах воєнного стану має суттєву специфіку, яка лише частково відрефлексована правовим регулюванням. По-перше, фізичний доступ оцінювача до об'єкта оцінки нерідко є неможливим або небезпечним – об'єкт може перебувати на тимчасово окупованій території, у зоні бойових дій або на замінованій місцевості. Це змушує застосовувати дистанційні методи: аналіз супутникових знімків, аерофотозйомки, фото- і відеоматеріалів, даних державних реєстрів та відкритих джерел. Національний стандарт № 1 допускає застосування припущень та обмежувальних умов, які мають бути розкриті у звіті про оцінку (Національний стандарт № 1, 2003), однак спеціальних правил дистанційної оцінки об'єктів, пошкоджених або знищених унаслідок бойових дій, оціночне законодавство не містить, що створює ризики як для достовірності результатів, так і для самих оцінювачів у частині професійної відповідальності. По-друге, ринки багатьох видів майна в умовах воєнного стану деформовані або фактично відсутні, що ставить під сумнів застосовність порівняльного підходу і базованих на ринкових даних видів вартості; оцінювач змушений працювати з довоєнними цінами, ретроспективними датами оцінки або гіпотетичними ринковими умовами. По-третє, знищення правовстановлюючої та технічної документації ускладнює ідентифікацію об'єкта оцінки, яка є обов'язковою складовою оціночних процедур. Кожна з цих проблем потребує нормативної відповіді – щонайменше у формі спеціального національного стандарту або методичних рекомендацій Фонду державного майна України щодо оцінки майна, пошкодженого чи знищеного внаслідок збройної агресії.

5. Контроль якості та судова практика

Не менш важливим є питання державного контролю якості оцінки воєнної шкоди. Звіти про оцінку збитків надалі використовуватимуться як докази у національних судах та в міжнародному компенсаційному механізмі,

а отже, їхня методологічна бездоганність має стратегічне значення для держави. Інструментарій контролю, розглянутий у попередніх дослідженнях автора, – рецензування звітів про оцінку, ведення єдиної бази даних звітів, заходи впливу на оцінювачів – у воєнному контексті набуває додаткової функції: він забезпечує не лише захист приватних інтересів замовників оцінки, а й публічний інтерес у формуванні доказово бездоганного масиву даних про завдану шкоду. Доцільним видається запровадження обов'язкового рецензування звітів про оцінку шкоди та збитків, завданих збройною агресією, принаймні для об'єктів державної та комунальної власності і для звітів, що подаватимуться до міжнародного компенсаційного механізму, – з одночасним розширенням штату рецензентів та використанням автоматизованих інструментів підтримки рецензування.

Паралельно з адміністративними компенсаційними механізмами функціонує судовий: постраждалі особи звертаються до українських судів з позовами про відшкодування шкоди безпосередньо до держави-агресора. Після того як у 2022 році Верховний Суд сформував правову позицію про незастосування судового імунітету російської федерації у справах про відшкодування шкоди, завданої збройною агресією, ця категорія справ стала масовою, а її деліктні особливості ґрунтовно проаналізовані в літературі (Писарева та Клапоущак, 2022; Голубенко та Шпак, 2023). Для проблематики цієї статті принциповим є доказовий аспект: розмір шкоди в таких справах доводиться насамперед звітами про оцінку майна та висновками судових експертів, і саме якість цих документів визначає як перспективи задоволення позову, так і реальний розмір присудженого відшкодування. Судова практика в цій категорії справ фактично виконує функцію попередньої валідації національних методик оцінки воєнної шкоди: методичні вади звітів, виявлені у змагальному процесі, є цінним емпіричним матеріалом для вдосконалення нормативного регулювання. Водночас виконання ухвалених рішень залишається відкладеним до створення дієвого механізму звернення стягнення на активи держави-агресора, і присуджені суми *de facto* капіталізуються як вимоги, що в майбутньому можуть бути пред'явлені до міжнародного компенсаційного механізму, – що вкотре підкреслює стратегічне значення методологічної бездоганності покладеної в їх основу оцінки.

6. Міжнародний вимір та повоєнна відбудова

Міжнародний вимір проблеми пов'язаний зі стандартами доказування, які застосовуватиме майбутній компенсаційний механізм. Статут Реєстру збитків передбачає, що Реєстр фіксує заяви про шкоду разом з доказами, а рішення про компенсації ухвалюватиме окрема комісія з розгляду заяв (Резолюція CM/Res(2023)3, 2023). Досвід попередніх міжнародних компенсаційних

механізмів свідчить, що вони виробляють власні, здебільшого спрощені порівняно з національним судочинством, але уніфіковані вимоги до доведення факту та розміру шкоди, включно з категоризацією заяв і стандартизованими методиками оцінювання. Для України це означає подвійне завдання: з одного боку, національні методики визначення шкоди мають бути щонайменше сумісними з підходами, які застосовуватиме міжнародний механізм, аби зібрані докази не довелося переоцінювати; з іншого – національна практика оцінки має орієнтуватися на міжнародні стандарти оцінки, неузгодженість з якими вітчизняного нормативного масиву відзначалася в літературі ще до повномасштабного вторгнення (Корецька та Жихарева, 2023). Гармонізація національних методик з міжнародними стандартами оцінки та вимогами Реєстру збитків має стати пріоритетом нормотворчої діяльності найближчих років.

Нарешті, оцінка майна воєнного часу має і перспективний, відновлювальний вимір. Повоєнна відбудова потребуватиме залучення приватного капіталу, зокрема через механізми державно-приватного партнерства, ефективність яких для відновлення України обґрунтовувалася автором раніше (Подольян, 2023). Кожен проєкт відбудови – від концесії зруйнованої інфраструктури до спільної діяльності щодо відновлення промислових об'єктів – розпочинається з оцінки: пошкодженого майна, що передається приватному партнеру, обсягу необхідних інвестицій, майбутніх грошових потоків. Достовірна оцінка воєнної шкоди, здійснена вже сьогодні, закладає інформаційну основу для структурування таких проєктів завтра. Це додатково підкреслює, що інвестиції держави в якість оціночної діяльності воєнного часу – методики, кадри, контроль, цифрову інфраструктуру є водночас інвестиціями у швидкість та прозорість майбутньої відбудови.

Проведений аналіз дає підстави для таких пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання. По-перше, необхідна системна ревізія секторальних методик визначення шкоди та збитків, затверджених на виконання Порядку № 326, на предмет їх узгодженості між собою, з самим Порядком та з базовим законодавством про оцінку майна; координацію такої ревізії доцільно покласти на Фонд державного майна України. По-друге, слід розробити та затвердити спеціальний національний стандарт (або зміни до Національного стандарту № 1) щодо оцінки майна, пошкодженого або знищеного внаслідок збройної агресії, з урегулюванням дистанційних методів оцінки, допустимих припущень, роботи з деформованими ринками та ретроспективними датами оцінки. По-третє, доцільно запровадити обов'язкове рецензування звітів про оцінку воєнної шкоди щодо об'єктів публічної власності та звітів, призначених для міжнародного компенсаційного механізму. По-четверте, категорії

вартості, застосовувані у визначенні воєнної шкоди, насамперед оціночна вартість, потребують законодавчого визначення. По-п'яте, необхідна цілеспрямована гармонізація національних методик з міжнародними стандартами оцінки та вимогами до доказів, що формуються практикою Реєстру збитків.

Висновки. За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки. Перше: в умовах воєнного стану інститут оцінки майна набув нової публічно-правової функції – забезпечення доказово бездоганної фіксації шкоди та збитків, завданих збройною агресією, від якості виконання якої залежить реалізація права України та постраждалих осіб на відшкодування через національні механізми і міжнародний компенсаційний механізм, першою складовою якого є Реєстр збитків. Друге: національна система визначення воєнної шкоди, вибудована довкола Порядку № 326, спирається на базове законодавство про оцінку майна, однак характеризується неузгодженістю секторальних методик між собою та з цим законодавством, успадковує його термінологічні вади, включно з невизначеністю категорії оціночної вартості, і не містить спеціальних правил оціночної діяльності воєнного часу – дистанційної оцінки, роботи з деформованими ринками, оцінки за відсутності документації. Третє: у компенсаційному механізмі за Законом № 2923-IX професійна оцінка майна заміщена нормативно-формальним розрахунком розміру компенсації, що є виправданим з огляду на масовість випадків, але підтверджує загальну тенденцію алгоритмізації визначення вартості майна, межі якої потребують доктринального осмислення; гарантією прав постраждалих осіб при цьому слугує збереження за ними права вимагати повного відшкодування від держави-агресора. Четверте: державний контроль якості оцінки, насамперед рецензування звітів, у воєнному контексті виконує функцію захисту публічного інтересу у формуванні достовірного масиву доказів завданої шкоди і має бути посилений, зокрема шляхом запровадження обов'язкового рецензування звітів щодо об'єктів публічної власності. П'яте: стратегічним завданням є гармонізація національних методик визначення шкоди з міжнародними стандартами оцінки та вимогами міжнародного компенсаційного механізму, а також розроблення спеціального національного стандарту оцінки майна, пошкодженого або знищеного внаслідок збройної агресії. Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом правових механізмів використання результатів оцінки воєнної шкоди у проєктах повоєнної відбудови, зокрема на засадах державно-приватного партнерства, та з вивченням практики міжнародного компенсаційного механізму в міру її формування.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гавриленко О. О. Правова основа відшкодування шкоди, завданої фізичним особам та юридичним особам приватного права внаслідок повномасштабної війни Російської Федерації проти України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 86, ч. 2. С. 51-58. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.8>
2. Голубенко І. І., Шпак К. О. Правові аспекти відшкодування шкоди та збитків, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок збройної агресії російської федерації. Наукові перспективи. 2023. № 4(34). С. 384-396. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/4402> (дата звернення: 06.07.2026).
3. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року / Київська школа економіки. 2024. 38 с. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (дата звернення: 06.07.2026).
4. Корецька О., Жихарева В. Огляд міжнародних та вітчизняних стандартів оцінки вартості бізнесу в системі правового регулювання оціночної діяльності. Економіка та суспільство. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-18>
5. Новак Т. С., Шовкун В. В. Визначення шкоди, завданої землі, внаслідок збройної агресії та бойових дій: правові питання. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 4. С. 276–281. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.43>
6. Писарева Е. А., Клапоушак Д. С. До питання про відшкодування шкоди, завданої збройною агресією російської федерації проти України. Академічні візії. 2022. Вип. 13. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/94> (дата звернення: 06.07.2026).
7. Подолян Ю. О. Державно-приватне партнерство як один із ефективних шляхів відновлення України. Dictum Factum. 2023. № 2(14). С. 85-93. DOI: <https://doi.org/10.32703/2663-6352/2023-2-14-85-93> (дата звернення: 06.07.2026).
8. Про встановлення Розширеної часткової угоди про Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України : Резолюція Комітету Міністрів Ради Європи CM/Res(2023)3 від 12.05.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961_001-23 (дата звернення: 06.07.2026).
9. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» : постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-п> (дата звернення: 06.07.2026).
10. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-п> (дата звернення: 06.07.2026).
11. Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна: постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2023 № 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2023-п> (дата звернення: 06.07.2026).
12. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23.02.2023 № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20> (дата звернення: 06.07.2026).
13. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 06.07.2026).
14. Furtherance of remedy and reparation for aggression against Ukraine : Resolution adopted by the General Assembly on 14 November 2022, ES-11/5. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3994481> (дата звернення: 06.07.2026).
15. Kucher A. Methodology for assessing damages and losses caused by the armed aggression to the land fund and soils: problems and directions of improvement. Journal of Innovations and Sustainability. 2022. Vol. 6, № 2. URL: <https://is-journal.com/is/article/view/109> (дата звернення: 06.07.2026).

REFERENCES:

1. Havrylenko, O. O. (2024). Pravova osnova vidshkoduvannia shkody, zavdanoi fizychnym osobam ta yurydychnym osobam pryvatnoho prava vnaslidok povnomasshtabnoi viiny Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy [Legal basis for compensation for damage caused to individuals and legal entities of private law as a result of the full-scale war of the Russian Federation against Ukraine]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo, vol. 86, part 2, pp. 51-58. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.8> [in Ukrainian].
2. Holubenko, I. I., & Shpak, K. O. (2023). Pravovi aspekty vidshkoduvannia shkody ta zbytkiv, zavdanykh fizychnym ta yurydychnym osobam vnaslidok zbroinoi ahresii rosiiskoi federatsii [Legal aspects of compensation for damage and losses caused to individuals and legal entities as a result of the armed aggression of the Russian Federation]. Naukovi perspektyvy, no. 4(34), pp. 384-396. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/4402> [in Ukrainian].
3. Zvit pro priami zbytky infrastruktury vid ruinuvan vnaslidok viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy stanom na pochatok 2024 roku [Report on direct infrastructure damage from destruction caused by Russia's military aggression against Ukraine as of the beginning of 2024]. (2024). Kyiv School of Economics. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf [in Ukrainian].
4. Koretska, O., & Zhykharieva, V. (2023). Ohliad mizhnarodnykh ta vitchyznianskykh standartiv otsinky vartosti biznesu v systemi pravovoho rehuliuвання otsinochnoi diialnosti [Review of international and domestic business valuation standards in the system of legal regulation of valuation activity]. Ekonomika ta suspilstvo, no. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-18> [in Ukrainian].
5. Novak, T. S., & Shovkun, V. V. (2024). Vyznachennia shkody, zavdanoi zemli, vnaslidok zbroinoi ahresii ta boiovykh dii: pravovi pytannia [Determination of damage caused to land as a result of armed aggression and hostilities: legal issues]. Analitichno-porivnialne pravoznavstvo, no. 4, pp. 276–281. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.43> [in Ukrainian].
6. Pysarieva, E. A., & Klapouschak, D. S. (2022). Do pytannia pro vidshkoduvannia shkody, zavdanoi zbroinoiu ahresiieiu rosiiskoi federatsii proty Ukrainy [On the issue of compensation for damage caused by the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine]. Akademichni vizii, no. 13. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/94> [in Ukrainian].
7. Podolian, Yu. O. (2023). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak odyin iz efektyvnykh shliakhiv vidnovlennia Ukrainy [Public-private partnership as one of the effective ways of restoring Ukraine]. Dictum Factum, no. 2(14), pp. 85-93. <https://doi.org/10.32703/2663-6352/2023-2-14-85-93> [in Ukrainian].
8. Pro vstanovlennia Rozshyrenoi chastkovoї ughody pro Reiestr zbytkiv, zavdanykh ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy [On the Establishment of the Enlarged Partial Agreement on the Register of Damage Caused by the Aggression of the Rus-

sian Federation against Ukraine]. (2023). Rezoliutsiia Komitetu Ministriv Rady Yevropy CM/Res(2023)3 vid 12.05.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961_001-23 [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho standartu № 1 «Zahalni zasady otsinky maina i mainovykh prav» [On Approval of the National Standard No. 1 «General Principles of Valuation of Property and Property Rights»]. (2003). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.09.2003 № 1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-p> [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia shkody ta zbytkiv, zavdanykh Ukraini vnaslidok zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii [On Approval of the Procedure for Determining Damage and Losses Caused to Ukraine as a Result of the Armed Aggression of the Russian Federation]. (2022). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.03.2022 № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-p> [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia kompensatsii za znyshcheni obiekty nerukhomoho maina [On Approval of the Procedure for Providing Compensation for Destroyed Real Estate Objects]. (2023). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.05.2023 № 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2023-p> [in Ukrainian].

12. Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyshchennia okremykh katehoriï obektiv nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh diï, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy, ta Derzhavnyi reiestr maina, poshkodzhenoï ta znyshchenoï vnaslidok boiovykh

dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy [On Compensation for Damage and Destruction of Certain Categories of Real Estate Objects as a Result of Hostilities, Terrorist Acts, Sabotage Caused by the Armed Aggression of the Russian Federation against Ukraine, and the State Register of Property Damaged and Destroyed as a Result of Hostilities, Terrorist Acts, Sabotage Caused by the Armed Aggression of the Russian Federation against Ukraine]. (2023). Zakon Ukrainy vid 23.02.2023 № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20> [in Ukrainian].

13. Pro otsinku maina, mainovykh prav ta profesiinu otsinochnu diialnist v Ukraini [On Valuation of Property, Property Rights and Professional Valuation Activity in Ukraine]. (2001). Zakon Ukrainy vid 12.07.2001 № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> [in Ukrainian].

14. Furtherance of remedy and reparation for aggression against Ukraine. (2022). Resolution adopted by the General Assembly on 14 November 2022, ES-11/5. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3994481> [in English].

15. Kucher, A. (2022). Methodology for assessing damages and losses caused by the armed aggression to the land fund and soils: problems and directions of improvement. Journal of Innovations and Sustainability, vol. 6, no. 2. URL: <https://is-journal.com/is/article/view/109> [in English].

*Дата першого надходження статті до видання: 08.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.09.2026*